

ფორმალიზტები და ისტორიული რომანი
(ვიქტორ შკლოვსკის „ისტორიული რომანისა და
იური ტინიანოვის შესახებ“ მაგალითზე)

FORMALISTS AND HISTORIC NOVEL
(ON THE EXAMPLE OF “ABOUT HISTORIC NOVEL AND
YURI TYNYANOV” BY VICTOR SHKVLISKY)

ნინო წერეთელი

Nino Tsereteli

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities

საკვანძო სიტყვები: ფორმალიზტები, ისტორიული რომანი.

Keywords: Formalists, historic novel

ისტორიული რომანის გენეზისისა თუ ტრანსფორმაციის კანონები დიდ ხანია მკვლევართა ინტერესის საგანია. ამ თვალსაზრისით ძალზე მნიშვნელოვანია ფორმალისტთა ნაშრომები ისტორიულ რომანებთან დაკავშირებით.

ფორმალისტების ერთ-ერთი გამორჩეული წარმომადგენლის, იური ტინიანოვის, კალამს ეკუთვნის ისტორიული რომანი „ვაზირ-მუხტარის სიკვდილი“, რომელიც გამოქვეყნდა 1928 წელს. კ. ჩუკოვსკის აზრით, მისი (იგულისხმება ი. ტინიანოვი) ცოდნა საკვირველი იყო. მან იცოდა მეთვრამეტე-მეცხრამეტე საუკუნეები ისე, თითქოს თავად იცხოვრა ამ ეპოქაში“. ტინიანოვის აზრით, კი მწერალი, რომელიც ისტორიულ რომანს ქმნის, ისტორიული დოკუმენტები ბოლომდე უნდა შეისწავლოს, ხოლო გმირის ცხოვრებას სიღრმისეულად უნდა ჩასწვდეს.

1933 წელს ფორმალისტური სკოლის თვალსაჩინო წარმომადგენელმა, ვიქტორ შკლოვსკიმ, გამოაქვეყნა სტატია „ისტორიული რომანისა და იური ტინიანოვის შესახებ“. სტატიაში რამდენიმე ძალზე საყურადღებო ადგილია, რომლებიც საქართველოს ისტორიულ სიანამდვილეს უკავშირდება. აქვე უნდა შევნიშნოთ, რომ ამ სტატიის დაწერამდე, 20 -იან წლებში, შკლოვსკი საქართველოში მოგზაურობდა და მისი მოგზაურობის შთაბეჭდილებები სხვადასხვა ნარკვევშია ასახული. ვიქტორ შკლოვსკი წერს, რომ ვაზირ-მუხტარის მოგზაურობის რუკაზე ამოიცნო სპარსეთი, რუსეთი და არა საქართველო“. ვიქტორ შკლოვსკი ალექსანდრე ჭავჭავაძის ბიოგრაფიას კარგად იცნობს და აღნიშნავს, რომ ა. გრიბოედოვს საქართველოში ძლიერი დასაყრდენი სჭირდებოდა და ასეთ დასაყრდენად ჭავჭავაძეთა ძლიერი გვარი აირჩია. „ვაზირ-მუხტარის სიკვდილის“ გამოცემას გამოხმაურება მოჰყვა საქართველოში. ამ თვალსაზრისით ნინო ტაბიძის მოგონებები ფასდაუდებელია. მოხსენებაში განხილულია შკლოვსკის მოსაზრებები და შენიშვნები აღნიშნული რომანის ირგვლივ .

Genesis and transformation law of historic novels have been researchers' subjects of interest for a long time. It is very important to discuss the formalists' standpoint towards historic novels. One of the most prominent

representatives of the formalist school, Yuri Tynyanov wrote the historic novel "The Death of Vazir-Mukhtar", which was published in 1928. According to K. Chukovsky, "his (Tynyanov's) knowledge was exceptional. He knew the eighteenth and nineteenth centuries as if he lived during this epoch."

According to Tynyanov, the writer who writes historic novels must learn historic documents completely and must grasp the life of the hero thoroughly. In 1933, one of the most prominent representatives of the formalist school, Victor Shklovsky, published the article "About Historic Novel and Yuri Tynyanov". There are a few important details in the article, which are linked to the historical reality of Georgia.

It is noteworthy to mention that before writing the article, Shlovsky travelled in Georgia and his impressions are expressed in different essays. According to Victor Shlovsky, on the travel map of Vazir-Mukhtar, he recognized Persia, Russia but not Georgia". Victor Shlovsky knows well the biography of Alexander Chavchavadze and notices, that A. Griboedov needed reliable supporters in Georgia and he chose a strong Chavchavadze family. The publication of the novel "The Death of Vazir-Mukhtar" was critically acclaimed in Georgia. Nino Tabidze's memories are invaluable material for further research. Shklovsky's opinions and remarks regarding this novel are discussed in the paper.

